

Загальна теорія права і держави	
ЧИСТОКЛЕТОВ Л. Стадії процесу юридичного прогнозування.....	130
Конституційне право	
ІЩУК С. Завчасне сповіщення при реалізації конституційного права на проведення мирних зібрань.....	136
Цивільне право	
ЗЕЛІСКО А. Типологія підприємницьких юридичних осіб приватного права	144
Земельне право	
КУЛИНИЧ П. Проблема синхронізації правових режимів земельної та неземельної нерухомості в Україні	152
Адміністративне право	
ШЛОЕР Б. (Німеччина) Вчення про правові форми і форми дій публічної адміністрації: засади німецького адміністративного права і положення адміністративного права України	159
Інститут адвокатури: актуальні питання	
СВЯТОЦЬКА В. Інститут адвокатури Німеччини: заснування, становлення, організація та діяльність.....	174
Історико-правові дослідження	
БОЙКО І. Боротьба українського народу за державну незалежність у 1917–1921 рр.: уроки для сучасної України.....	182
Слово молодим вченим	
БОРДЕНЮК В. Цивільно-правові засади участі територіальних громад у договірних зобов'язаннях.....	192
КОСІНОВА К. Різновиди договору купівлі-продажу: проблемні питання розмежування	204
Ювіляри	
Ювілей члена-кореспондента НАПрН України Євгена Борисовича Кубка (до 65-річчя від дня народження).....	210
Ювілей члена-кореспондента НАПрН України Вячеслава Олександровича Навроцького (до 60-річчя від дня народження).....	212
Ювілей знаного в Україні фахівця у галузі права, доктора юридичних наук Михайла Олексійовича Теплюка (до 60-річчя від дня народження).....	214
Ювілей відомого вченого у галузі земельного та аграрного права, доктора юридичних наук Павла Федотовича Кулиничу (до 60-річчя від дня народження).....	216

До уваги читачів журналу «Право України»!

Актуальною темою наступного номера видання буде:

«Наближення правової системи України до європейських стандартів: питання адміністративного судочинства».

ТИПОЛОГІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПРИВАТНОГО ПРАВА

А. ЗЕЛІСКО

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри цивільного права

*(Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника)*

Система підприємницьких юридичних осіб приватного права в Україні набула ознак сформованості із розробкою та подальшим набранням чинності у 2004 р. Цивільним кодексом України (далі — ЦК України). Здавалося б, що прийняття концептуального приватноправового акта мало б мати результатом закріплення в уніфікованому порядку спектру можливих форм юридичних осіб, спрямованих на отримання прибутку для розподілу його між учасниками, однак застосування норм ЦК України на практиці впродовж 12 років продовжує продукувати проблемні питання. Йдеться не лише про наболілу дуалістичність регулювання досліджуваних юридичних осіб двома кодексами (ЦК України і Господарським кодексом України (далі — ГК України)), а й про наявність значної кількості спеціальних нормативних актів, що визначає потребу доктринального перегляду правових конструкцій юридичних осіб, спрямованих на розподіл прибутку між учасниками, їх класифікацій тощо.

Прагнення досягти результативності реалізації окресленого завдання спонукає звернутися до відповідних напрацювань у зарубіжних державах. Така необхідність не втрачає своєї актуальності, незважаючи на те, що чинний ЦК України розроблено та прийнято з урахуванням тогочасних провідних наукових розробок і досвіду прийняття відповідних кодифікованих актів в інших країнах. Адже останнім часом у суспільствах більшості із цих держав відбулися суттєві трансформації, які подекуди спричинили зміни підходів щодо регулювання підприємницьких юридичних осіб приватного права.

Юридичні особи були предметом досліджень таких відомих науковців, як: С. Братусь, В. Васильєва, В. Грибанов, І. Грешніков, О. Дзера, А. Довгерт, Н. Козлова, В. Коссак, О. Кохановська, В. Кравчук, Н. Кузнєцова, В. Лаптев, В. Луць, Р. Майданик, Д. Мейер, В. Примак, В. Селіванов, І. Селіванова, В. Семчик, Р. Стефанчук, Н. Титова, Є. Харитонов, О. Харитонова, Я. Шевченко, Ю. Шемшученко, Г. Шерше-

невич, Р. Шишка, В. Щербина, О. Щербина, В. Янчук та ін. Проблеми системності регулювання саме підприємницьких юридичних осіб приватного права розглядалися у працях В. Борисової, О. Вінник, І. Спасибо-Фатєєвої, О. Кібенко. Одним із найбільш комплексних досліджень в окресленій сфері слід визнати працю І. Кучеренко «Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права». Водночас особливості сучасних соціально-економічних суспільних умов, у поєднанні зі значними трансформаціями регулювання досліджуваних юридичних осіб на фоні євроінтеграційних процесів, визначають збереження актуальності наукових пошуків шляхів уніфікації організаційно-правових форм підприємницьких юридичних осіб приватного права у законодавстві та доктрині. Метою статті є дослідження можливості застосування типології для забезпечення системності правового регулювання зазначених юридичних осіб на основі використання компаративістських методик.

Безперечно, основною родовою категорією у сфері правовідносин, що нас цікавить, є поняття юридичної особи. Однак систематизація усіх можливих форм юридичних осіб, спрямованих на отримання прибутку для розподілу його між учасниками, вимагає застосування додаткових родових понять (так званих родових понять другого рівня). На сучасному етапі, як зазначає В. Антошкіна, досліджуючи термінологію законодавства, можна говорити про необхідність введення спеціальних термінів для позначення самостійних змістових модулів у цивільному праві. Розширення термінологічного розмаїття — це об'єктивний процес, що дозволяє відокремлювати різні за змістом правові явища. Ускладнення економічного та соціального життя об'єктивно сприяє розвитку мовних визначень у правовій сфері [1, 117].

Зазначені родові поняття виникають у результаті впровадження класи-

фікаційних критеріїв та є основою для існування в їх межах окремих організаційно-правових форм. Вони є, по своїй суті, правовою конструкцією. Відповідно до основ юридичної техніки правовою конструкцією є комплекс правових засобів, які утворюють типізовані моделі, що відповідають своєрідним різновидам суспільних відносин [2, 494]. Отже, конструкція є *типізованою моделлю (типом)*, яка охоплює сукупність різновидів відносин (організаційно-правових форм підприємницьких юридичних осіб приватного права). Проблеми типології розроблялися в сучасній цивілістиці І. Спасибо-Фатєєвою (у сфері системності відносин власності) [3], І. Кучеренко (стосовно використання системоутворюючих понять товариства та кооперативу у сфері юридичних осіб приватного права) [4]. У такому випадку мислення правовими конструкціями — типами (що відображає формально-юридичний метод наукових пошуків) дозволить акумулювати всі організаційно-правові форми підприємницьких юридичних осіб приватного права, передбачені численними спеціальними нормативними актами, в єдину концепцію їх правової регламентації.

Поняття «тип» юридичної особи вживається у чинному законодавстві непослідовно та без відповідного теоретичного обґрунтування. Цього терміна немає в основних кодифікованих актах (ЦК та ГК України), однак він застосовується у спеціальних нормативно-правових актах. Зокрема, у ч. 1 ст. 5 Закону України «Про акціонерні товариства» передбачається, що акціонерні товариства за типом поділяються на публічні та приватні. У частині 2 цієї статті встановлено, що «зміна типу товариства з приватного на публічне або з публічного на приватне не є його перетворенням». Враховуючи те, що ст. 108 ЦК України визначає перетворення як зміну організаційно-правової форми юридичної особи, можемо дійти вис-

новку, що у наведеному акті законодавець вживає поняття «тип» як поняття, вужче, ніж організаційно-правова форма. Зважаючи на розкриті вище усталене теоретичне трактування поняття типу як такого, що охоплює сукупність різновидів відносин (зокрема, організаційно-правових форм підприємницьких юридичних осіб приватного права), застосування досліджуваного поняття у Законі України «Про акціонерні товариства» не відповідає його сутності і спричиняє його деформацію.

Згідно з ч. 1 ст. 7 Закону України «Про інститути спільного інвестування» інститут спільного інвестування залежно від порядку провадження діяльності може бути відкритого, інтервального та закритого типу. Варто зауважити, що класифікація на названі типи відбувається залежно від порядку взяття на себе компанією зобов'язань здійснити викуп в учасників емітованих нею цінних паперів. У цьому нормативному акті термін «тип» має ознаки родового поняття, оскільки є основою для існування двох форм спільного інвестування — корпоративних і пайових інвестиційних фондів. Однак наведене поняття ґрунтовно відрізняється за своїм змістом від аналогічного поняття, використаного в Законі України «Про акціонерні товариства». Враховуючи те, що корпоративні інвестиційні фонди діють відповідно до Закону у формі акціонерних товариств, виникає проблема співвідношення застосування одного і того самого поняття у двох іпостасях.

Застосовується поняття «тип» також у Законі України «Про кооперацію», згідно із ч. 2 ст. 6 якого відповідно до завдань і характеру діяльності кооперативи поділяються на такі *типи*: виробничі, обслуговуючі та споживчі. За напрямками діяльності кооперативи можуть бути сільськогосподарськими, житлово-будівельними, садово-городніми, гаражними, торгівельно-закупівельними, транспортними, освітніми, туристичними, медичними тощо.

Як бачимо, тут законодавець вживає поняття «тип» як поняття, тотожне організаційно-правовій формі, оскільки типами визнає виробничі, обслуговуючі та споживчі кооперативи. При цьому в основу покладаються критерії, позбавлені правового змісту, а саме: завдання, характер і напрям діяльності. Знову ж таки, загальноприйнятому теоретичному трактуванню досліджуваного поняття таке його застосування не відповідає.

На основі викладеного аналізу нормативних актів можемо дійти висновку, що законодавець вживає поняття «тип» юридичної особи безсистемно і за відсутності будь-яких наукових розробок щодо його змістового навантаження. В одних випадках цей термін трактується як вужчий, ніж організаційно-правова форма юридичної особи, в інших — як термін, тотожний організаційно-правовій формі, а ще в інших — як термін, відмінний від організаційно-правової форми, однак без розкриття його змісту, що значно ускладнює його практичне застосування. У літературі наголошується на тому, що типологія є особливим видом класифікації, який займається системними об'єктами і дає системне бачення про них [5, 21]. Справді, типологія має відмінну від класифікації правову характеристику, оскільки моделює системні об'єкти — названі нами типами, які є за своєю природою правовими моделями, виступаючими калькою для функціонування окремих організаційно-правових форм. Системне функціональне навантаження цих типізованих конструкцій полягає у тому, що вони вплітаються у класифікаційну сітку, передбачену законодавством і доктриною: вони можуть застосовуватися в межах вищих класифікаційних рівнів; водночас і в їх межах можуть виокремлювати різні види підприємницьких юридичних осіб приватного права.

У доктрині існує думка, що застосування надмірної кількості поділу юридичних осіб на типи і види є недореч-

ним. Зокрема, Д. Караходжаєва вважає, що для юридичної науки та правозастосовчої практики найважливішим є поділ юридичних осіб лише на організаційно-правові форми [6, 140]. Однак специфіка вітчизняного законодавства, що відображається у дуалістичності кодифікованих актів, а також у нашаруванні нормативно-правових актів спеціального характеру, призвела до того, що окремі організаційно-правові форми деформують основні положення інституту юридичних осіб. А в таких умовах виникає потреба у застосуванні додаткових інструментів юридичної техніки, одним із яких є типи підприємницьких юридичних осіб приватного права.

Аналіз ЦК України показує, що обґрунтовану нами категорію типу ми можемо застосувати у сфері підприємницьких юридичних осіб приватного права до поняття «товариство». Товариство є родовим за своїм змістом та охоплює вичерпний перелік тих організаційно-правових форм, що належать до підприємницьких юридичних осіб (господарські товариства та виробничі кооперативи). Очевидно, що цей тип не охоплює собою усі можливі організаційно-правові форми досліджуваних юридичних осіб. По-перше, виокремлення підприємницьких юридичних осіб здійснено законодавцем лише на рівні товариств, а системне їх регулювання вимагає введення такого розподілу на первинному рівні класифікації усіх юридичних осіб приватного права, що буде основою для введення в межах підприємницьких утворень різних їх типів. По-друге, ст. 83 ЦК України, окрім товариств та установ, передбачає існування інших форм юридичних осіб приватного права, передбачених законом. Відповідно, у систему підприємницьких юридичних осіб приватного права, передбачену ЦК України, «не вписуються» їх організаційно-правові форми, передбачені ГК України, а також ті, правовий статус яких визна-

чається спеціальними законами. У зв'язку із наведеними факторами провідні вчені, зокрема, І. Спасибо-Фатєєва, наголошують на тому, що єдиної класифікації юридичних осіб на установи та товариства вже не достатньо [7, 68]. Окреслення імовірних типів функціонування досліджуваних юридичних осіб визначає потребу застосування компаративістських методів шляхом звернення до законодавства зарубіжних держав. Оскільки загальновизнаною є, що для розроблення чинного ЦК України використовувався досвід, насамперед, Франції та Німеччини щодо регулювання приватноправових відносин у сфері функціонування підприємницьких юридичних осіб, то саме на законодавстві цих держав ми перш за все зосередимо увагу.

Оновлений у 2000 р. Торговий кодекс Франції, підтримуючи поділ юридичних осіб на юридичні особи публічного права та юридичні особи приватного права, виокремлює в межах останніх два види: торгові товариства та цивільні товариства. Специфікою торгових товариств є заінтересованість у розподілі прибутку, тобто отриманні частини грошових надходжень від діяльності товариства. Відповідно до положень Торгового кодексу Франції торговий характер товариства визначається його формою або предметом діяльності [8, 146]. Перелік торгових товариств залежно від форми визначено вичерпно. Однак, виходячи зі змісту наведеної норми, належність до цих товариств може визначатися не лише формою, а й предметом діяльності — реалізацією підприємництва. Як бачимо, законодавець передбачає відкритий перелік можливих торгових товариств як суб'єктів підприємництва.

Німецьке торгове уложення, як і Торговий кодекс Франції, наділяє статусом торгових товариств юридичні особи за формою (коли норми Німецького торгового уложення безпосередньо відносять певні організа-

ційно-правові форми до торгових товариств) та за предметом діяльності (коли діяльність юридичної особи за своїм видом та обсягом вимагає діловодства, налагодженого комерційним чином). Фактично, йдеться про те, що законодавець допускає поширення статусу «комерсанта», тобто підприємницької юридичної особи, на інші види юридичних осіб, предмет діяльності яких відповідає критеріям підприємницької діяльності за своїм характером чи то обсягом (параграф 2 «Комерсант за необхідністю», параграф 3 «Комерсант за бажанням», параграф 4 «Дрібний комерсант») [9, 123]. Таким чином, можемо вести мову про існування у законодавстві названих держав типу юридичних осіб, належність яких до підприємницьких визначається не їх формою, а підприємницьким характером діяльності. З позицій українського законодавства і доктрини застосування такого прийому є ефективним для включення до єдиної системи підприємницьких юридичних осіб тих, які безпосередньо нормами ЦК України не передбачені й регулюються спеціальними законами (фермерські господарства, наукові парки тощо).

Обираючи критерій, що покладати-меться в основу підприємницького змісту діяльності, варто виходити зі ст. 84 ЦК України, яка визначає, що підприємницькими товариствами є ті, які здійснюють підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку та подальшого його розподілу між учасниками. Враховуючи положення ЦК України про те, що непідприємницькі товариства можуть займатися підприємницькою діяльністю (а це є даниною вимогам сучасності), очевидно, що ознака наявності мети отримання прибутку не може бути ефективною основою для виокремлення різних видів юридичних осіб, оскільки є достатньо умовною. В умовах ринкової економіки будь-яка юридична особа може отримувати певний дохід від своєї діяльнос-

ті. Очевидно, що відмінність між цими товариствами полягає у спрямуванні отримуваного прибутку. В підприємницьких товариствах прибуток розподіляється між учасниками (після прийняття відповідного рішення загальними зборами чи учасниками товариства). З цього приводу А. Довгерт зазначає, що кваліфікаційною ознакою підприємницьких товариств є можливість розподілу між учасниками прибутку, одержаного в результаті здійснення товариством підприємницької діяльності [10, 69]. На значимості наведеного критерію наголошує також і О. Зозуляк в розрізі регулювання непідприємницьких юридичних осіб [11, 81]. Отже, належність юридичної особи до зазначеного вище типу на основі здійснення підприємницької за своїм змістом діяльності доцільно визначати розподілом між учасниками отриманого прибутку.

Досліджуючи нормативні акти держав, законодавство яких зазнало порівняно нещодавно оновлення, можна дійти висновку, що його норми містять такий тип досліджуваних юридичних осіб, як кооператив. Наприклад, застосовуючи первинний класифікаційний поділ юридичних осіб приватного права залежно від наявності чи відсутності комерційної мети (*Art. 52*), Цивільний кодекс Швейцарії поділяє комерційні юридичні особи на компанії (товариства) та кооперативи (*Art. 59*) [12]. У розділі 3 книги 2 Цивільного кодексу Нідерландів використовується доктринальна конструкція «кооператив» і передбачаються загальні положення про кооперативи. Функціональне ж навантаження щодо детальної регламентації статусу існуючих у державі організаційно-правових форм підприємницьких юридичних осіб приватного права покладається на окремі нормативно-правові акти [13, 156]. Правова конструкція кооперативу використовується і у спеціальному Законі Чехії «Про комерційні корпорації», прийня-

тому у 2012 р. [14]. Думки про необхідність застосування загальної конструкції «кооператив» для якісного системотворення юридичних осіб приватного права уже висловлювалися в юридичній літературі. Зокрема, І. Кучеренко наголошувала на тому, що серед системоутворюючих понять слід окремо виділяти поняття кооперативу, оскільки ЦК України до підприємницьких товариств відносить виробничі кооперативи, до непідприємницьких — споживчі кооперативи [4, 23]. Стверджувати про наявність такого типу підприємницьких юридичних осіб приватного права, як кооператив, дозволяє якісна відмінність їх правових характеристик, пов'язаних із правовим режимом майна кооперативу, управління його діяльністю, особливістю корпоративних прав членів кооперативу тощо. Про відокремлення від товариств типу «кооператив» свідчить практика ЄС, якою впроваджено дві форми наднаціональних юридичних осіб — європейське товариство та європейське кооперативне товариство.

На основі усіх викладених положень можна стверджувати, що в тих соціально-економічних умовах, які існували на період прийняття ЦК України, передбачений у ньому принцип регулювання підприємницьких юридичних осіб приватного права в межах типу «товариство» був необхідний і достатній, однак, враховуючи зміни у суспільстві, які відбулися за 12 років, він потребує перереформування для пристосування

його до сучасних умов. Комплексність регулювання підприємницьких юридичних осіб приватного права можливо забезпечити застосуванням первинного класифікаційного виокремлення підприємницьких юридичних осіб у системі юридичних осіб приватного права, а також введенням у їх межах кількох типів: товариства; кооперативи; юридичні особи, які за змістом своєї діяльності є підприємницькими (розподіляють прибуток між своїми учасниками). Таке положення охоплює усі можливі організаційно-правові форми досліджуваних юридичних осіб, передбачаючи імовірність виникнення нових їх видів згідно із правовими параметрами окреслених типів. Як наслідок, забезпечуватиметься відсутність відкритості системи підприємницьких юридичних осіб приватного права за рахунок встановлення статичних їх типів. З другого боку — відносна пластичність системи, як необхідна складова сучасних механізмів ведення бізнесу, зумовлюватиметься наявністю третього типу цих юридичних осіб, які характеризуватимуться підприємницьким змістом діяльності. З погляду юридичної техніки таку типологію доцільно розглядати як ефективний спосіб уніфікованого концептуального регулювання усіх організаційно-правових форм підприємницьких юридичних осіб приватного права, передбачених як ЦК України, так і спеціальними нормативними актами.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. Антошкіна В. Теоретичні та практичні проблеми визначеності цивільно-правових понять і категорій // Право України. — 2014. — № 12. — С. 112–119.
2. Шутак І. Д., Оніщук І. І. Юридична техніка : навч. посіб. для вищ. навч. закл. — Івано-Франківськ, 2013. — 496 с.
3. Спасибо-Фатсєва І. Форми права власності // Вісник Академії правових наук України. — 2009. — № 3. — С. 145–154.
4. Кучеренко І. М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права : моногр. — К., 2004. — 328 с.
5. Серова О. А. Классификация юридических лиц : моногр. — М., 2009. — 232 с.
6. Караходжаева Д. М. Институт права собственности юридических лиц: особенности исторического развития и современное состояние в Узбекистане // Право и политика. — 2006. — № 2. — С. 132–144.
7. Спасибо-Фатсєва І. В. Юридичні особи за Цивільним кодексом України // Приватне право. — 2013. — № 2. — С. 62–70.

8. *Коммерческий кодекс Франции* / пер. с фр. ; предисл., коммент. и доп. В. Н. Захватаева. — М., 2008. — 1272 с.
9. *Жалинский А. Э. Жалинская А. А.* Рецензия на книгу: Рерихт / Граф фон Вестфален. Торговое уложение. Комментарий. — Кельн: Изд-во Отто Шмидта, 1998 // *Государство и право*. — 1999. — № 3. — С. 120–129.
10. *Довгерт А. С.* Загальні положення про юридичну особу // *Цивільний кодекс України* : наук.-практ. коментар / за ред. розробників проекту Цивільного кодексу України. — К., 2004. — С. 65–96.
11. *Зозуляк О. І.* Проблеми вдосконалення правового регулювання здійснення підприємницької діяльності невідприємницькими організаціями зі статусом юридичної особи // *Право і суспільство*. — 2015. — Вип. 1. — С. 76–90.
12. *Swiss Civil Code of 10 December 1907 (Status as of 1 July 2014)* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.admin.ch/ch/e/rs/210/indexni2.html>.
13. *Гражданский кодекс Нидерландов* (Книги 2, 3, 5, 6, 7). — 2-е изд. / пер. М. Ферштман ; под отв. ред. Ф. Й. М. Фельбрюге. — Лейден, 2000. — 380 с.
14. *Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakony.kurzy.cz/90-2012-zakon-o-obchodnich-korporacich/>.

REFERENCES

1. Antoshkina V. Teoretychni ta praktychni problemy vyznachenosti tsyvilno-pravovykh poniat i katehori [The theory and practical problems of civil concepts and categories], *Pravo Ukrainy*, no. 12, 2014, pp. 112–119.
2. Shutak I. D., Onyshchuk I. I. Iurydychna tekhnika [Legal technique], Ivano-Frankivsk, 2013, 496 p.
3. Spasybo-Fatieieva I. Formy prava vlasnosti [The forms of ownership], *Visnyk Akademii pravovykh nauk*, no. 3, 2009, pp. 145–154.
4. Kucherenko I. M. Organizatsiino-pravovi formy yurydychnykh osib pryvatnogo prava [Organizational forms of the legal entities of Private law], Kyiv, 2004, 328 p.
5. Serova O. A. Klassifikatsiia yuridicheskikh lits [The classification of legal entities], Moscow, 2009, 232 p.
6. Karakhodzhaeva D. M. Institut prava sobstvennosti yuridicheskikh lits: osobennosti istoricheskogo razvitiya i sovremennoe sostoyanie v Uzbekistane [Institute of the property right of legal entities: features of historical development and the current state in Uzbekistan], *Pravo i polityka*, no. 2, 2006, pp. 132–144.
7. Spasybo-Fatieieva I. V. Iurydychni osoby za Tsyvilnym kodeksom Ukrainy [The legal entities of Civil Code of Ukraine], *Pryvatne Pravo*, no. 2, 2013, pp. 62–70.
8. *Kommercheskiy kodeks Frantsii* [Commercial Code of France], Moscow, 2008, 1272 p.
9. *Zhalinskiy A. E. Zhalinskaya A. A.* Retenziya na knigu: Rerikht / Graf fon Vestfalen. Torgovoe ulozhenie. Kommentariy. — Keln: Izd-vo Otto Shmidta, 1998 [Trade Law with comments], *Gosudarstvo i pravo*, no. 3, 1999, pp. 120–129.
10. *Dovhert A. S.* Zahalni polozhennia pro iurydychnu osobu [Generals about legal entities], *Tsyvilnyi kodeks Ukrainy*, Kyiv, 2004, pp. 65–96.
11. *Zozuliak O. I.* Problemy vdoskonalennia pravovoho rehuliuвання zdiisnennia pidpriemnytskoi diialnosti nepidpriemnytskymy orhanizatsiiamy zi statusom iurydychnoi osoby [The problems of perfection of the legal adjusting of entrepreneurial activity of eEnterprise organizations], *Pravo i suspilstvo*, Ivano-Frankivsk, 2015, vol. 1, pp. 76–90.
12. *Swiss Civil Code of 10 December 1907 (Status as of 1 July 2014)*. Available at: <http://www.admin.ch/ch/e/rs/210/indexni2.html>.
13. *Grazhdanskiy kodeks Niderlandov* (Knigi 2, 3, 5, 6, 7). [Civil Code of Netherlands], Leiden, 2000, 380 p.
14. *Zákon č. 90/2012 Sb., O obchodních korporacích*. Available at: <http://zakony.kurzy.cz/90-2012-zakon-o-obchodnich-korporacich/>.

Зеліско А. В. Типологія підприємницьких юридичних осіб приватного права

Анотація. У сучасних умовах однією з найбільш зручних форм ведення бізнесу є юридичні особи приватного права, спрямовані на отримання прибутку для розподілу його між учасниками. Система цих юридичних осіб сформувалася в умовах відсутності доктринальних концепцій щодо їх суті, класифікацій, окремих організаційно-правових форм. Саме тому на сьогодні виникла потреба розробки типології підприємницьких юридичних осіб приватного права шляхом звернення до аналізу законодавства зарубіжних країн. Детальне дослідження означених норм інших держав дозволяє стверджувати про існування у їх законодавстві кількох типів досліджуваних юридичних осіб, які є, по своїй суті, родовими поняттями, що охоплюють низку організаційно-правових форм юридичних осіб, а саме: товариства; кооперативи; юридичні особи, що є підприємницькими за змістом своєї діяльності (розподіляють прибуток між учасниками). Аргументовано, що комплексність регулювання підприємницьких юридичних осіб приватного права можливо забезпечити застосуванням первинного їх класифікаційного виокремлення в системі юридичних осіб приватного права, а також введенням у їх межах кількох названих вище типів. Такий механізм

правового регулювання дозволить охопити усі можливі організаційно-правові форми досліджуваних юридичних осіб.

Ключові слова: юридична особа, підприємницька юридична особа приватного права, товариство, кооператив, тип, підприємницька діяльність

Зелиско А. В. Типология предпринимательских юридических лиц частного права

Аннотация. В современных условиях одной из наиболее удобных форм ведения бизнеса являются юридические лица частного права, имеющие основной целью получение прибыли для распределения между участниками. Система этих юридических лиц сформировалась в особенных условиях отсутствия доктринальных разработок касательно их сущности, классификации, отдельных организационно-правовых форм. Именно поэтому на сегодняшний момент возникла потребность разработки типологии предпринимательских юридических лиц путем обращения к анализу законодательства зарубежных стран. Детальное исследование указанных норм других государств позволяет утверждать о существовании в их законодательстве нескольких типов исследуемых юридических лиц, являющимися, по своей природе, родовыми понятиями, охватывающими перечень организационно-правовых форм юридических лиц, а именно: общества, кооперативы; юридические лица, являющиеся предпринимательскими за содержанием своей деятельности (распределяющие прибыль между участниками). Аргументировано, что комплексность регулирования предпринимательских юридических лиц частного права возможно обеспечить применением первичного их классификационного выделения в системе юридических лиц частного права, а также введением в их пределы нескольких указанных выше типов. Такой механизм правового регулирования позволит включить в себя все возможные организационно-правовые формы исследуемых юридических лиц.

Ключевые слова: юридическое лицо, предпринимательское юридическое лицо частного права, общество, кооператив, тип, предпринимательская деятельность.

Zelisko A. Typology of the Entrepreneurial Legal Entities of Private Law

Annotation. The entrepreneurial legal entities of Private Law are the most operative and comfortable form of modern business. These legal entities formed during the special period. The science has not got concept of nature and classification of forms of these legal entities. Therefore, the changes of the social and economic conditions require to make types of these legal entities. As a result, modern science needs the comparative analysis of the current legislation of foreign countries. The processes of the integration of the forms of entrepreneurial legal entities of Private Law need additional the basic summarizing categories – the categories of second level (types). These categories are the result of different criteria of classification and are the basis of separate legal forms of legal entities. The construction of legal entities is the type, which includes a lot of forms of the entrepreneurial legal entities of Private Law. The comparative analysis of the current legislation of foreign countries became basis for forming of a few types of entrepreneurial legal entities of Private Law: companies; cooperatives; legal entities that belong to the entrepreneurial on the basis of maintenance of the activity (these legal entities distribute a profit between participants). It is established, that the complex legal adjusting of the entrepreneurial legal entities of Private Law have included a few such types. This mechanism will provide plugging in the single system of all forms of the entrepreneurial legal entities of Private Law. The problems of legal adjusting of the entrepreneurial legal entities of Private Law in the Civil Code of Ukraine should have been solved.

Key words: legal entity, entrepreneurial legal entity of Private Law, company, cooperative, type, entrepreneurial activity.